



Projecte Norma Civil

<http://civil.udg.es/normacivil/>

Projecte realitzat per l'Àrea de Dret Civil de la Universitat de Girona
amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Llei 39/1991, de 30 de desembre, de la tutela i institucions tutelars

(DOGC núm. 1543, de 20-01-1992)

El president de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia, promulgo la següent.

LLEI

Preàmbul

La trajectòria legislativa de les institucions tutelars s'ha caracteritzat a Catalunya per la seva fragmentació. Regides inicialment pel dret romà i per les Constitucions i Altres Drets de Catalunya de 1702, encara aplicades per una Sentència del Tribunal Suprem de 21/12/1895, regulades després pel Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil, i també per diversos preceptes de la Compilació de Dret Civil de Catalunya, ha estat finalment objecte de reforma per la Llei 11/1985, del 15 de juny.

La tutela es fonamenta a Catalunya en el principi bàsic de la prevalença de la voluntat dels pares en la designació del tutor, com a concreció del principi més ampli de llibertat civil, que ha conformat tradicionalment el model de tutela familiar vigent en la societat catalana.

Aquesta Llei, partint del principi esmentat, regula de manera autònoma i íntegra la tutela i les institucions tutelars i completa la normativa sobre regles de protecció que ja figuren en l'ordenament jurídic català. D'aquí deriva un altre dels seus principis rectoris: la protecció integral del qui ha d'ésser sotmès a una institució tutelar, cosa que significa l'atenció eficaç, no sols al seu patrimoni, sinó també a la seva persona.

Els càrrecs tutelars que estableix la llei són: el tutor, el protutor, l'administrador patrimonial, el curador i el defensor judicial, a més dels càrrecs de caràcter voluntari que els pares, o un tercer que hagués disposat de béns a favor del tutelat, hagin pogut estatuir. Com a figura complementària, en coordinació amb la Llei de Protecció de Menors, es regula la situació de la guarda de fet i es prenen

consideració l'exercici de funcions tutelars per l'entitat pública de protecció de menors.

Decantant-se pel model de tutela familiar, d'acord amb la tradició jurídica catalana, es distingeix la delació testamentària, ordenada pels pares mitjançant testament o capitols matrimonials, de la delació judicial, que només actua subsidiàriament a falta de previsió paterna. Aquesta àmplia llibertat de l'autoritat paterna, que es manifesta, a més, en la possible creació de més càrrecs tutelars, no implica que s'elimini la intervenció judicial. El jutge és qui nomena el tutor, li dona possessió del càrrec, el remou i en qualifica la capacitat, i qui, en última instància, vetlla perquè s'exerceixi correctament el càrrec.

Per tal de fer més operatiu el càrrec, s'estableix, de manera obligatòria, la necessitat de nomenament d'un protutor, sempre que el patrimoni del sotmès a tutela sigui important i no ho haguessin prohibit els pares. La figura del protutor s'ajusta més al model de tutela familiar previst. És ell qui s'ha d'encarregar de fiscalitzar, en primera instància, l'activitat del tutor, autoritzant actes, intervenint en l'inventari i en la rendició de comptes i assabentant el jutge de qualsevol irregularitat en l'exercici del càrrec.

Es dedica una atenció especial a l'obligació d'inventariar els béns del tutelat, la rendició de comptes (anuals i final) i les altres garanties, que es regulen detalladament. S'estableix el dipòsit dels comptes anuals al Registre Civil amb la finalitat de facilitar-ne la consulta a les persones interessades i d'agilitar la feina de l'oficina judicial.

Cal esmentar que la Llei estableix la figura de l'administrador patrimonial i la possibilitat que també sigui tutor el cònjuge del tutor o la parella que hi conviu maritalment. Es nomena un administrador patrimonial quan el patrimoni del tutelat sigui de tanta envergadura que calgui separar-ne el contingut personal del patrimonial. L'administrador exerceix la tutela conjuntament amb el tutor, amb la supervisió del protutor, que no desapareix. Però s'ha reservat el nom de tutor per al qui té cura de la persona del tutelat. Com a conseqüència de la necessitat d'harmonitzar la legislació catalana sobre aquesta matèria, hom distingeix, així mateix, entre el càrrec tutelar i l'exercici provisional de funcions tutelars, que es poden dissociar temporalment.

Seguint els models de la legislació europea, se separa la tutela del menor d'edat de la dels incapacitats. Aquesta última, dependent sempre de la sentència d'incapacitació, pot ésser una tutela mitgada pel que fa a l'abast.

La regulació de la curatela es fa de manera completa i es configura amb unes característiques pròpies. Per llur caràcter distint, se'n distingeixen les diferents classes: el curador bonorum dels béns relictos que es regula en la Compilació, en el Llibre de Successions; el curador del menor la característica del qual és la transitorietat; el curador del pròdig (un curador bonorum) i el dels incapacitats, que pot, segons que determini la sentència d'incapacitació, assumir funcions limitades en l'àmbit personal.

També es dedica una atenció especial, de conformitat amb el principi de tutela familiar, a la pàtria potestat prorrogada o rehabilitada, en la mesura que els pares actuen com a tutors o curadors de llurs fills majors d'edat incapacitats.

Quant al defensor judicial, se n'ha de destacar el caràcter provisional i la no-exigència d'autorització judicial per als actes que en requirien, quan el nomenament s'hagi efectuat específicament per a la realització d'algun d'aquests actes.

Es regula àmpliament la guarda de fet i, per primera vegada, es defineix el guardador. Aquest és la persona, física o jurídica, que ha acollit, de manera transitòria, un menor que es troba desemparat per qui té l'obligació de custodiar-lo, o bé qualsevol altra persona que, per raó de les seves circumstàncies personals, necessita que la sotmetin a una institució de guarda de la seva persona i els seus béns.

Quant al règim transitori, es disposa el manteniment de les tuteles i les curateles existents en la data d'entrada en vigor d'aquesta Llei, que hi queden sotmeses en tot el que es refereix a l'exercici del càrrec. Atesa la novetat de certs càrrecs tutelars, s'estableix que el jutge exerceixi les funcions de protutor, llevat que ell mateix acordi de nomenar-ne un.

TÍTOL PRIMER

DISPOSICIONS GENERALS

Article 1

La guarda i la protecció de la persona i els béns o només de la persona o els béns dels menors i els incapacitats correspon, segons el cas:

- a) Als titulars de la pàtria potestat.
- b) Al tutor i, segons els casos, a l'administrador patrimonial i al protutor.
- c) Al curador.
- d) Al defensor judicial.

Article 2

1. Les funcions tutelars constitueixen un deure. Només és admissible l'excusa de llur exercici en els casos determinats en aquesta Llei. Les funcions tutelars s'han d'exercir sempre en els termes de llur constitució i en benefici dels menors i dels incapacitats, d'acord amb la personalitat d'aquests.

2. Els titulars de les funcions de guarda i protecció han d'informar directament el sotmès, en la mesura que sigui possible, de llurs actuacions amb transcendència per a la seva persona o els seus béns.

TÍTOL SEGON

DE LA TUTELA

Capítol I

Disposicions generals

Article 3

Estan sotmesos a tutela:

- a) Els menors d'edat no emancipats que no estiguin sota pàtria potestat.
- b) Els incapacitats quan la sentència judicial ho hagi establert i en la mesura que ho hagi acordat.
- c) Els sotmesos a pàtria potestat prorrogada o rehabilitada quan aquesta s'extingeixi, llevat que sigui procedent la curatela.

Article 4

La tutela es defereix per:

- a) Testament o codicil.
- b) Escriptura pública.
- c) Resolució judicial.

Capítol II

Delació de la tutela

SECCIÓ PRIMERA

Delació voluntaria

Article 5

1. Qualsevol persona, en previsió del cas d'ésser declarada incapaç, pot nomenar en escriptura pública un tutor o més d'un, protutors i curadors i designar substituïts de tots ells o ordenar que una persona o més d'una siguin excloses d'aquests càrrecs i també nomenar qualsevol altre organisme tutelar establert per aquesta Llei. El nomenament pot ésser impugnat per les persones cridades per llei a exercir la tutela o pel Ministeri Fiscal, si en constituir-se la tutela s'ha produït una modificació sobrevinguda de les circumstàncies explicitades o que presumptament hagin estat tingudes en compte en efectuar-se la designació que pugui perjudicar l'interès del tutelat. En el cas de pluralitat successiva de designacions, preval la posterior.

2. El pare i la mare que no hagin estat privats de la potestat abans de l'obertura de la successió poden nomenar en testament o en codicil o en escriptura

pública un tutor o més d'un per a cadascun de llurs fills menors d'edat i designar substituïts dels nomenats; aquest nomenament tant pot ésser conjunt com successiu. També poden nomenar-ne un o més d'un per als majors d'edat incapacitats sobre els quals tinguin la potestat prorrogada o rehabilitada. També poden ordenar l'exclusió d'una persona o més d'una del càrrec de tutor de llurs fills menors o incapacitats. En cas de contradicció, preval la voluntat del pare o la mare que ha exercit darrerament la potestat.

Article 6

En cas de concurrència, es discerneix el càrrec al tutor designat per aquell dels pares que ha exercit darrerament la pàtria potestat, sens perjudici de la plena eficàcia de les disposicions ordenades per l'altre per establir un sistema d'administració dels béns que ell mateix hagi disposat, a títol gratuït, a favor del sotmès a tutela.

Article 7

1. Els pares poden establir òrgans de control i vigilància de la tutela, tant unipersonals com col·legiats, i determinar-ne l'àmbit de les competències i la forma d'exercir-les. Les funcions conferides a aquests òrgans són complementàries de les que corresponguin per llei al jutge, les quals en cap cas no poden substituir.

2. La persona o persones designades per al control i la vigilància de la tutela poden excusar-se'n seguint el procediment i amb els efectes establerts en l'article 22 d'aquesta Llei.

Article 8

Els pares també poden ordenar un sistema d'administració dels béns de llurs fills menors o incapacitats que tingui l'abast temporal i objectiu, el caràcter i l'estructura que estimin pertinents, respectant en tot cas les normes específiques de la llegítima.

Article 9

El testador pot fixar als nomenats el dret a la remuneració que cregui convenient, sempre que el patrimoni del tutelat ho permeti, i sens perjudici del dret d'aquests a cobrar el que els correspongui per les feines pròpies de llur professió.

Article 10

Qui disposa de béns a títol gratuït a favor d'un menor o incapacitat pot ordenar-ne un sistema d'administració i nomenar la persona o les persones que hagin d'exercir-la. Aquest nomenament no té efecte fins que hagin estat acceptats la donació, l'herència o el llegat. Les funcions no conferides a l'administrador corresponen al tutor. La persona o les persones designades poden excusar-se de l'administració seguint el procediment i amb els efectes establerts en l'article 22 d'aquesta.

SECCIÓ SEGONA

Delació dativa

Article 11

Si no hi ha tutor nomenat pels pares, correspon al jutge la designació de tutor en tots els casos en què, de conformitat amb la llei, sigui procedent.

Article 12

Per a nomenar tutor s'ha de preferir, en primer lloc, el cònjuge que convisqui amb el menor o incapacitat, el membre de la parella que hagi conviscut amb el pare o la mare del menor o incapacitat i amb aquest durant un període mínim de cinc anys de manera estable i permanent, i, a falta d'aquest, els pares, els descendents, els altres ascendents i els germans. Sens perjudici d'això, el jutge pot, discrecionalment i en una resolució motivada, alterar l'ordre establert o elegir una altra persona, en benefici del menor o incapacitat.

Article 13

Si el jutge ha de designar un tutor per a diversos germans, ha de procurar que el nomenament es faci en una mateixa persona, per facilitar la convivència d'aquells.

Article 14

La tutela dels menors desemparats correspon a la persona que determini la llei corresponent. No obstant això, si hi ha una persona que es presta a assumir-la, el jutge l'ha de nomenar si això redunda en benefici del menor.

Article 15

1. El jutge pot, en constituir la tutela, establir les mesures de vigilància i control de l'actuació del tutor que cregui pertinents en benefici del tutelat. A més, ha de nomenar necessàriament un protutor que intervingui en l'inventari dels béns d'aquell i tingui cura, sota la seva responsabilitat, de la censura anual dels comptes de la tutela i d'assabentar el jutge de tots els aspectes de la gestió del tutor que li semblin perjudicials.

2. El jutge també pot, si ho creu convenient, separar la tutela de la persona de l'administració dels béns i fixar l'àmbit de competència exclusiva del tutor i de l'administrador patrimonial.

Article 16

El jutge també pot fixar als nomenats la retribució que estimi pertinent, sens perjudici del dret d'aquests a cobrar el que els correspongui per les feines pròpies de llur professió.

Capítol III

Constitució de la tutela

Article 17

1. Els parents cridats a tutela i les persones i les institucions que tinguin sota llur guarda el menor o l'incapacitat estan obligats, sota responsabilitat solidària pels danys i perjudicis causats, a promoure la constitució de la tutela. També la pot demanar el Ministeri Fiscal, i disposar-la el jutge, àdhuc d'ofici, en cas que s'assabentin que, en l'àmbit de la seva

jurisdicció, hi ha alguna persona que ha d'ésser sotmesa a tutela.

2. Qualsevol persona pot posar en coneixement del Ministeri Fiscal o de l'autoritat judicial el fet determinant de la tutela.

Article 18

1. La tutela és constituïda pel jutge amb audiència prèvia del tutelat, si té prou coneixement i és major de dotze anys, dels parents més pròxims i de les persones que cregui oportú.

2. L'autoritat judicial ha de donar possessió del càrrec al tutor nomenat.

Article 19

Poden ésser tutors totes les persones que estiguin en el ple exercici de llurs drets civils i no estiguin declarades inhàbils per la llei. També poden ésser-ho les persones jurídiques dedicades a la protecció de menors i incapacitats que no tinguin ànim de lucre. En aquest cas, però, cal nomenar un protutor estrany a la institució.

Article 20

1. No poden ésser tutors:

1r Els qui no estan en el ple exercici de llurs drets civils.

2n Els privats o suspesos de l'exercici de la pàtria potestat, i els privats totalment o parcialment dels drets de guarda i educació, per resolució judicial.

3r Els remoguts d'una tutela anterior.

4t Els qui estan complint una pena privativa de llibertat.

5è Els fallits i concursats no rehabilitats, llevat que la tutela no inclogui l'administració dels béns.

6è Els condemnats per qualsevol delictes que faci suposar fonamentadament que no desenvoluparan la tutela amb correcció.

7è Els qui, per llur conducta, puguin perjudicar la formació del menor.

8è Les persones en qui concorri impossibilitat absoluta de fet.

9è Els qui tinguin enemistat manifesta amb el menor o l'incapaç.

10è Les persones de mala conducta o sense mitjans coneguts de vida.

11è Els qui tinguin importants conflictes d'interessos amb el menor o l'incapaç, mantinguin plet contra ell o actuacions sobre l'estat civil o sobre la titularitat dels béns, o els qui li deguin quantitats de consideració.

2. Les prohibicions establertes en els apartats 6è i 11è d'aquest article no s'han d'aplicar als tutors designats en les disposicions d'última voluntat dels pares, si les causes que impliquen la prohibició eren conegudes per aquests en el moment de fer la designació.

Article 21

1. Es poden al·legar com a excuses per a no exercir la tutela les raons d'edat, la malaltia, la falta de relació amb el tutelat, les característiques peculiars de l'ocupació professional o qualsevol altra que faci especialment feixuga o ineficaç la tutela.

2. Les persones jurídiques poden excusar-se si no disposen de mitjans suficients per al desenvolupament adequat de la tutela.

Article 22

1. L'excusa s'ha d'al·legar en el termini de quinze dies a comptar de la notificació del nomenament. Si la causa és sobrevinguda, es pot al·legar en qualsevol moment.

2. Qui ha proposat l'excusa està obligat a exercir la funció mentre el jutge resol i és responsable de l'incompliment de la seva obligació.

3. Qui s'excusa de la tutela perd el que hom li hagi deixat en consideració al nomenament.

4. Simultàniament a l'admissió de l'excusa s'ha de procedir al nomenament d'un altre tutor.

Article 23

1. El jutge pot exigir fiança o aval al tutor o a l'administrador patrimonial abans de prendre possessió de llur càrrec, ateses llurs relacions amb el tutelat i també la naturalesa i la importància del patrimoni, i n'ha de determinar la modalitat i quantia.

2. El jutge també pot, en qualsevol moment i per justa causa, deixar sense efecte o modificar en tot o en part la garantia prestada.

Article 24

El tutor o l'administrador patrimonial estan obligats a fer inventari de tots els béns del menor o de l'incapacitat, dins el termini de seixanta dies des que prenen possessió del càrrec. Per a confeccionar-lo, ha d'ésser cridat el protutor, el qual se n'ha de coresponsabilitzar i l'ha de signar juntament amb el tutor. El jutge pot prorrogar aquest termini per justa causa i mitjançant resolució motivada.

Article 25

1. L'inventari ha de descriure els elements que componen la situació activa i passiva del patrimoni del tutelat, incloent-hi els béns l'administració dels quals hagi estat encomanada a un administrador especial. Si aquest ha format un inventari especial dels dits béns, ha de remetre'n una còpia al tutor, el qual l'ha d'unir a l'inventari general.

2. El tutor i l'administrador patrimonial, si escau, que no incloguin en l'inventari els deutes que tingui contra el tutelat han d'ésser remoguts del seu càrrec. Si l'omissió es refereix a un crèdit, aquest s'ha de considerar renunciat.

3. En la formalització de l'inventari, el tutelat hi ha d'ésser present, si té prou coneixement i ha complert l'edat de dotze anys.

4. L'inventari s'ha de formar judicialment, amb intervenció del Ministeri Fiscal i citació de les persones que el jutge estimi convenients.

Article 26

1. En presentar l'inventari al jutge, el tutor i l'administrador patrimonial, si escau, han d'adjuntar-hi una proposta inicial d'administració que inclogui la inversió previsible del capital dinerari i el dipòsit de diners, valors mobiliaris, documents existents en el moment de constituir-se la tutela, objectes preciosos, joies i obres d'art. Tot això, sens perjudici de canvis posteriors sotmesos a les autoritzacions oportunes, si s'escau.

2. Així mateix, en el dit acte el tutor ha de presentar una previsió de despeses ordinàries per al manteniment i l'educació, si escau, del tutelat.

Article 27

1. Un cop confeccionat l'inventari i acompanyat dels documents i les escriptures justificatius, el tutor i l'administrador judicial, si escau, l'han de presentar al jutge de la tutela perquè l'aprovi i n'ha de lliurar una còpia al tutelat.

2. En cas que hi hagi un negoci o una empresa, s'han de presentar, a més, els llibres i les justificacions que determini la legislació mercantil vigent.

Article 28

El jutge, en qualsevol moment de la tutela, pot disposar les mesures que estimi necessàries per al control de la gestió patrimonial, les quals han d'ésser a càrrec del patrimoni del tutelat.

Article 29

El tutor pot ésser remogut del seu càrrec, d'ofici o a sol·licitud del Ministeri Fiscal, del tutelat o d'una persona interessada, per causa sobrevinguda d' inhabilitació, per incompliment dels deures inherents al seu càrrec o per ineptitud en el seu exercici.

Article 30

En qualsevol cas, abans de decretar la remoció del càrrec, el jutge ha de citar i escoltar, si compareix, el sotmès a causa de remoció i pot decretar la suspensió cautelar de l'exercici de funcions i nomenar un defensor judicial. La resolució judicial que acorda la remoció ha de disposar un nou nomenament de tutor o tutors.

Article 31

El jutge, ateses les circumstàncies, pot acordar que els remoguts de la tutela perdin, totalment o parcialment, el que hom els hagués deixat en consideració al nomenament.

Capítol IV

Exercici de la tutela

Article 32

L'exercici de les funcions tutelars correspon al tutor. Nogensmenys, en el supòsit dels menors en situació de desemparament, l'entitat pública que legal-

ment tingui encomanada la protecció de menors ha d'exercir les funcions tutelars sobre el menor fins que no es procedeixi a la constitució de la tutela o el menor sigui adoptat.

Article 33

La tutela ha d'ésser exercida per un sol tutor. Hi pot haver una pluralitat de tutors en els casos següents:

a) Quan siguin nomenats el pare i la mare de qui està sotmès.

b) Quan els pares hagin designat més d'una persona.

c) Quan la tutela correspongui a una persona casada o que convisqui maritalment amb una altra i es cregui convenientment que el cònjuge o la parella també l'exerceixi, tret que els pares el n'haguessin exclòs expressament.

d) Quan s'hagi nomenat un administrador patrimonial, a més del tutor.

Article 35

Si els pares han nomenat més d'una persona, la tutela s'exerceix d'acord amb el que hagin disposat. Si no s'especifica la forma d'actuació, s'entén que han d'actuar conjuntament. En el supòsit previst en l'article 33.c), la tutela s'ha d'exercir conjuntament.

Article 36

Si els pares o el jutge, atesa la importància del patrimoni del tutelat, han nomenat un administrador patrimonial, el tutor ha d'exercir només el contingut personal de la tutela i l'administrador el contingut patrimonial. Les decisions que concerneixin tots dos continguts s'han de prendre conjuntament.

Article 37

En cas de desacord entre els tutors amb facultats atribuïdes conjuntament, el jutge, amb audiència prèvia d'aquests i del tutelat, si és el cas, resol sense recurs ulterior, llevat que hi hagi més de dos tutors, en el qual cas ha de valer l'acord de la majoria.

Article 38

1. Si entre els tutors amb facultats atribuïdes conjuntament hi ha incompatibilitat o oposició d'interessos amb algun dels tutors, no cal el nomenament de defensor judicial, i correspon a l'altre o als altres la representació legal del tutelat. Si l'oposició és amb l'administrador patrimonial, cal, en tot cas, el nomenament d'un defensor judicial.

2. En cas que per qualsevol causa cessi algun dels tutors, la tutela subsisteix amb els restants, llevat que en fer el nomenament es disposi altrament de manera expressa.

Article 39

El tutor que administra els béns del menor i l'administrador patrimonial estan obligats a rendir comptes de llur gestió, anualment, al protutor.

Article 40

El tutor o protutor, si n'hi ha, han de presentar els comptes anuals al jutge encarregat del Registre Civil on consta inscrita la tutela, amb finalitats de dipòsit i han de lliurar-ne una còpia al tutelat. El protutor ho ha de trametre en el termini de trenta dies a comptar del moment que li hagin estat lliurats i pot fer-hi les observacions oportunes i sol·licitar del jutge de la tutela les mesures que cregui convenients.

Article 41

La rendició anual de comptes ha de consistir en un estat detallat de despeses i ingressos, una relació de béns mobles i immobles, els crèdits i els debits i els moviments del patrimoni en relació amb l'inventari inicial, acompanyat dels justificants corresponents.

Article 42

1. El tutor, l'administrador patrimonial i el protutor han d'exercir les respectives funcions amb la diligència deguda i seran responsables davant de llur pupil, per acció o omissió, de llurs propis actes, en relació amb les respectives tasques de gestió i vigilància de la tutela.

2. L'acció per reclamar la responsabilitat prescriu al cap de tres anys a partir de l'extinció de la tutela.

Article 43

1. La tutela s'extingeix per:

a) La majoria d'edat, l'emancipació o el benefici de la majoria d'edat del tutelat, llevat que amb anterioritat hagués estat incapacitat judicialment.

b) El matrimoni del tutelat.

c) L'adopció del tutelat.

d) La modificació de la sentència d'incapacitat o la desaparició de la causa d'incapacitat que substitueixi la tutela per la curatela o si es dicta resolució judicial que extingeixi aquella.

e) La mort o la declaració d'absència o defunció del tutelat.

2. En cas d'extinció, el tutelat o qualsevol persona que hi tingui interès han d'assabentar-ne el jutge de la tutela i s'ha de procedir segons el que hi ha regulat quant al rendiment final de comptes.

Article 44

1. En acabar l'exercici del càrrec de tutor, aquest o els seus hereus han de retre comptes al pupil i al jutge de la tutela de la seva gestió total en el termini de tres mesos, prorrogables judicialment per justa causa, des de la cessació de la tutela.

2. Les despeses necessàries de la rendició de comptes són a càrrec de qui va estar sotmès a tutela.

3. La dita rendició és preceptiva per al tutor i pot ésser requerida per qui està sotmès a tutela i els seus hereus. L'acció de reclamació prescriu al cap de tres anys.

Article 45

1. La rendició final ha d'incloure l'inventari inicial i els comptes anuals i ha d'expressar l'estat actual del patrimoni. El jutge de la tutela, amb audiència prèvia del tutelat i del tutor, el protutor i, si escau, de l'administrador patrimonial o del defensor judicial, o dels hereus respectius si és el cas, hi ha de donar o no l'aprovació, per a la qual cosa es pot valer del dictamen d'especialistes.

2. L'aprovació, si s'escau, no impedeix l'exercici de les accions que recíprocament puguin assistir el tutor i el tutelat, o llurs successors per raó de la tutela.

Article 46

1. El saldo resultant, a favor del pupil o del tutor, produeix interessos legals des de la data de l'aprovació.

2. Si el saldo resultant és a favor del tutor produeix l'interès legal des que el sotmès és requerit de pagament, un cop fet lliurament dels seus béns. Si és en contra del tutor, produeix l'interès des del moment de l'aprovació del compte.

Article 47

En cas que no s'esdevingui l'aprovació judicial dels comptes, el jutge pot demanar al tutor cessant o als seus hereus les garanties que cregui convenients i l'aportació dels justificants necessaris i pot, d'ofici, instar les accions legals i les mesures oportunes.

Capítol V**Contingut de la tutela***SECCIÓ PRIMERA**Disposició general***Article 48**

1. L'exercici de la tutela comprèn els deures i les facultats següents:

1r Vetllar pel tutelat, educar-lo, procurar-li aliments i una formació integral i, si escau, fer tot el que calgui per la recuperació de la seva capacitat i per la seva millor reinserció en la societat.

2n Representar el tutelat i administrar-ne els béns.

2. El jutge ha d'escoltar necessàriament el tutelat abans de dictaminar sobre l'aprovació d'un acte del tutor que impliqui qualsevol obligació personal o laboral per a aquell.

*SECCIÓ SEGONA**Tutela de menors d'edat***Article 49**

L'exercici de la tutela dels menors és obligatori.

Article 50

Els menors sotmesos a tutela deuen respecte i obediència al tutor. Els tutors, en l'exercici del càr-

rec, poden sol·licitar l'auxili de l'autoritat i corregir els menors d'una manera raonable i moderada.

Article 51

El tutor és el representant legal dels menors sotmesos a tutela. Se n'exceptuen:

- a) Els actes relatius als drets de la personalitat, llevat que les lleis que els regulin ho disposin altrament.
- b) Els actes que, de conformitat amb les lleis i les condicions de maduresa, pugui realitzar per si mateix el menor.
- c) Els actes en què hi ha un conflicte d'interessos amb el tutor o tutors.
- d) Els actes relatius als béns exclosos de l'administració del tutor.

Article 52

Llevat que en la constitució de la tutela s'hagi disposat altrament, el domicili del menor és el del tutor únic o el del tutor amb qui conviu.

Article 53

El tutor està obligat a procurar aliments al menor. No obstant això, si el menor té prou patrimoni, el tutor pot destinar-ne els fruits a aquesta finalitat. També pot sol·licitar a l'administrador patrimonial, amb la mateixa finalitat, el lliurament dels fruits del patrimoni que administrin.

Article 54

L'exercici de la tutela de menors és gratuït. Tanmateix, quan l'exercici de la tutela pugui resultar feixuc al tutor i el patrimoni del menor ho permeti, aquest pot tenir dret a una remuneració, de conformitat amb allò que estableix aquesta Llei. Poden fixar-ne la quantia els pares i el jutge, en cas que aquells no ho hagin previst. Aquesta quantitat es pot augmentar o reduir quan s'esdevingui una modificació substancial de les circumstàncies.

Article 55

1. El tutor ha de sol·licitar autorització judicial:

- a) Per internar el menor en un centre o una institució d'educació especial.
- b) En les decisions relatives a educació i formació en què el menor, de més de dotze anys, manifesti una opinió diversa.

2. L'autorització judicial ha d'ésser sol·licitada pel tutor, però també la poden demanar el menor mateix, qualsevol parent o el Ministeri Fiscal.

Article 56

El tutor únic i l'administrador patrimonial del tutelat estan obligats a administrar els béns amb la diligència deguda.

Article 57

S'exceptuen de l'administració del tutor i de l'administrador patrimonial:

a) Els béns que el menor hagi adquirit a títol gratuït o lucratiu quan el transmissor ho hagi ordenat així de manera expressa.

b) Els béns que els pares hagin exclòs nomenant-ne un administrador.

c) Els béns que el menor, de més de setze anys, hagi adquirit amb la seva feina o indústria. Per als actes que excedeixin l'administració ordinària, el menor necessita l'assistència del tutor.

Article 58

Els diners, els valors mobiliaris, els documents existents en el moment de constituir-se la tutela, els objectes preciosos, les joies i les obres d'art han d'ésser administrats de la manera com hagin assenyalat els pares en el document de designació del tutor. A manca de previsió feta pels pares sobre la destinació d'aquests objectes i valors i a manca de tutor o a proposta d'aquest, el jutge pot acordar que es dipositin en un establiment destinat a aquesta finalitat. Les despeses han d'ésser a càrrec del patrimoni del tutelat.

Article 59

Si el patrimoni del menor augmenta considerablement, el tutor pot sol·licitar al jutge el nomenament d'un administrador patrimonial, al qual ha d'assenyalar, si escau, una retribució per les feines pròpies de la seva professió.

Article 60

Si en algun assumpte hi ha contraposició d'interessos entre el menor i el tutor o l'administrador patrimonial, s'ha de nomenar un defensor judicial.

Article 61

El tutor i l'administrador patrimonial necessiten autorització del protutor, o del jutge si no s'ha nomenat protutor, per a:

- a) Dur a terme la partició de l'herència o la divisió de la cosa comuna.
- b) Fer despeses extraordinàries en els béns.
- c) Constituir dipòsits bancaris a llarg termini.

Article 62

El tutor necessita autorització judicial per a:

- a) Alienar o gravar béns immobles, establiments mercantils o industrials, objectes preciosos i valors mobiliaris, llevat del dret de subscripció preferent d'accions.
- b) Acceptar sense benefici d'inventari qualsevol herència o liberalitat.
- c) Fer la partició de l'herència o la divisió d'una cosa comuna, les quals, una vegada practicades, requereixen, a més, l'aprovació judicial.
- d) Renunciar, transigir, sotmetre a arbitratge i repudiar herències.
- e) Cedir en arrendament sotmès a pròrroga forçosa i realitzar contractes d'arrendament de béns immo-

bles per un període de més de sis anys o en què s'hagin anticipat les rendes de tres o més anys.

f) Donar i prendre diners en préstec, disposar de béns a títol gratuït i cedir a tercers els crèdits que el tutelat tingui contra ell, o adquirir a títol oneros els crèdits de tercers contra el tutelat.

g) Constituir societats.

h) Prestar avals i fiances.

SECCIÓ TERCERA

Tutela dels incapacitats

Article 63

El jutge ha de nomenar un tutor per a les persones que en el procediment declaratiu corresponent hagin estat declarades incapacitades per a qualsevol acte de gestió de la pròpia persona i els propis béns, per raó de la gravetat de llurs disfuncions psíquiques o mentals.

Article 64

Són aplicables a la institució tutelar dels incapacitats les disposicions que quant a nomenament, capacitat, causes d'excusa i remoció i condicions per a l'exercici del càrrec s'estableixen per al tutor dels menors.

Article 65

Són aplicables a la tutela dels incapacitats les regles establertes per a la tutela dels menors, llevat del que disposa especialment aquesta Secció.

Article 66

1. El tutor és el representant legal de l'incapacitat. Els actes realitzats per l'incapacitat són anul·lables d'acord amb la llei.

2. S'exceptuen de la representació legal del tutor:

a) Els actes en què hi hagi conflicte d'interessos amb el tutor o tutors.

b) Els actes relatius als béns exclosos de l'administració del tutor.

c) Els actes personalíssims, llevat que la Llei o la sentència d'incapacitació disposin altrament.

Article 67

La tutela dels incapacitats pot ésser remunerada quan el patrimoni d'aquests ho permeti, de conformitat amb allò que estableix aquesta llei. La quantia ha d'ésser fixada pel jutge i pot ser augmentada o reduïda quan s'esdevingui una modificació substancial de les circumstàncies.

Article 68

A més dels casos en què cal autorització judicial previstos en la tutela dels menors d'edat, el tutor ha de sol·licitar autorització judicial per a internar l'incapacitat en un establiment de salut mental.

Capítol VI

Del Protutor

Article 69

Són aplicables al nomenament de protutor les disposicions establertes per al càrrec de tutor.

Article 70

El nomenament de protutor, com a institució fiscalitzadora de la tutela, és sempre obligatori, tret dels supòsits en què els pares hagin exclòs la designació de protutor en testament o en capítols matrimonials, i tret que el tutelat no tingui patrimoni.

Article 71

Són funcions del protutor:

a) Autoritzar els actes del tutor en els supòsits determinats legalment.

b) Confeccionar juntament amb el tutor l'inventari dels béns del tutelat en el moment de la constitució de la tutela.

c) Fiscalitzar els comptes anuals i el compte final presentats pel tutor o l'administrador dels béns del tutelat.

d) Assabentar el jutge de l'incompliment o la impossibilitat de compliment de qualsevol de les obligacions del tutor.

Article 72

El protutor pot sol·licitar al tutor, en tot moment, qualsevol informació i justificació relativa al patrimoni del pupíl i a la seva administració, i pot examinar els llibres i els assentaments comptables corresponents.

TÍTOL TERCER

DE LA CURATELA

Article 73

Estan sotmesos a curatela:

a) Els menors d'edat emancipats o que han obtingut el benefici de la majoria d'edat quan els pares o els tutors es morin o quedin impedits per a exercir l'assistència prescrita per la llei.

b) Els declarats pròdigs.

c) Els incapacitats quan la sentència d'incapacitació ho hagi establert així.

d) L'herència jacent.

e) Els béns disposats mortis causa a favor d'un no concebut, en els termes establerts per la Compilació.

Article 74

El curador complementa la capacitat del sotmès a curatela en tots els actes que per llei o pel que disposi la sentència no pugui realitzar ell tot sol.

Article 75

El curador no exerceix la representació legal del sotmès a curatela. No obstant això, si la sentència d'incapacitació, en atenció al grau de discerniment de l'incapacitat, estableix aquest sistema de guarda, pot disposar que el curador en sigui el representant legal per a actes jurídics concrets, assenyalant-ho expressament.

Article 76

1. Si la sentència d'incapacitació no ha determinat per a quins actes es requereix la intervenció del curador, l'incapacitat necessita l'assistència d'aquest per als actes especificats en els articles 61 i 62 i per a atorgar capítols matrimonials.

2. La sentència ha de determinar quins actes el declarat pròdig no pot realitzar sense el consentiment del curador.

Article 77

La curatela dels menors emancipats o que han obtingut el benefici de la majoria d'edat només s'ha de constituir, a instància d'aquests, quan sigui necessària la intervenció del curador.

Article 78

Els actes duts a terme pel sotmès a curatela sense la intervenció del curador són anul·lables d'acord amb la llei.

Article 79

1. Són aplicables a la curatela les regles sobre nomenament, inhabilitat, excusa i remoció de tutors.

2. No poden ésser curadors els concursats i els fallits.

3. No obstant això, la curatela testamentària només és procedent respecte als menors emancipats per concessió dels titulars de la pàtria potestat.

4. Les persones jurídiques poden ésser curadors en els mateixos casos en què poden ésser tutors.

Article 80

1. Si el sotmès a curatela ha estat sota tutela, ha d'exercir el càrrec de curador el qui ha estat tutor, tret que el jutge ho disposi altrament.

2. El qui ha estat curador pot ésser nomenat tutor quan s'esdevingui una modificació de la incapacitació declarada judicialment.

Article 81

Qualsevol persona interessada, fins i tot el sotmès a curatela, i les entitats públiques que tinguin la funció de guarda d'incapacitats, poden assabentar el jutge, en qualsevol moment, de tot el que pugui afectar negativament el patrimoni del sotmès.

Article 82

La curatela s'extingeix per:

a) La majoria d'edat del sotmès.

b) La mort o la declaració judicial d'absència o de defunció del sotmès.

c) L'adopció del sotmès.

d) Una resolució judicial que modifiqui la capacitat i estableixi el nomenament d'un tutor o que rehabiliti la capacitat.

e) Una resolució judicial que rehabiliti el pròdig.

f) L'acceptació d'herència a què fa referència l'article 73.d).

g) El naixement de la persona a la qual es refereix l'article 73.e).

Article 83

En acabar-se la curatela el curador que ha administrat béns ha de rendir comptes finals. Hi són aplicables les mateixes regles de la rendició de comptes de la tutela.

TÍTOL QUART**PÀTRIA POTESTAT PRORROGADA O REHABILITADA****Article 84**

1. Si la declaració d'incapacitat, total o parcial, recau en una persona menor d'edat sota pàtria potestat o bé en un major d'edat del qual viuen els pares que n'hagin exercit la pàtria potestat o qualsevol d'ells, el jutge, en la mateixa sentència, ha de prorrogar la pàtria potestat a favor d'ambdós pares o d'aquell d'ells amb el qual conviu l'incapacitat.

2. No obstant això, el jutge, atesa la situació dels pares i llur relació personal amb el fill incapaç, pot no acordar la prorrroga o la rehabilitació de la pàtria potestat.

Article 85

1. La pàtria potestat prorrogada o rehabilitada s'extingeix per:

a) La mort o la declaració judicial d'absència o de defunció dels qui l'exerceixen o del qui hi és sotmès.

b) La desaparició de la causa d'incapacitat declarada judicialment.

c) El matrimoni de l'incapaç.

d) L'adopció de l'incapaç.

2. Si en cessar la pàtria potestat prorrogada subsisteix la incapacitat, s'ha de procedir a la constitució de l'organisme tutelar corresponent.

TÍTOL CINQUÈ**EL DEFENSOR JUDICIAL****Article 86**

El jutge ha de nomenar un defensor judicial al menor o a l'incapacitat en els casos següents:

a) Quan en alguna qüestió hi hagi un conflicte d'interessos entre el tutor i el tutelat, o bé entre els tutors entre si, o el curador i el sotmès a curatela, o l'administrador de béns i el menor o l'incapacitat.

b) Quan ho exigeixin les circumstàncies del menor o l'incapacitat mentre no es constitueixi la tutela o no sigui declarat el desemparament.

c) En els supòsits en què per qualsevol causa el tutor o el curador no exerceixin llurs funcions, mentre no acabi la causa o no es designi una altra persona per a l'exercici del càrrec.

d) En la resta de casos determinats per la llei.

Article 87

1. L'actuació del defensor judicial en el supòsit a) de l'article 86 s'ha de limitar a l'acte o els actes que n'hagin determinat el nomenament. Si aquest acte requereix autorització judicial, aquesta s'ha d'entendre implícita en el nomenament.

2. En els supòsits b) i c) de l'article 86, el defensor judicial s'ha de limitar a la guarda de la persona del menor o l'incapacitat i a la conservació dels seus béns, o només a aquesta, i ha de dur a terme els actes d'administració necessaris. Per a qualsevol acte de disposició sobre els béns del menor o l'incapacitat cal l'autorització judicial.

Article 88

El nomenament de defensor judicial ha de recaure en la persona que el jutge cregui més idònia tenint en compte el fet determinant del seu nomenament.

Article 89

El nomenament de defensor judicial es fa d'ofici o a petició del Ministeri Fiscal, del tutor, del protutor o de qualsevol persona legitimada per a comparèixer a judici.

Article 90

Són aplicables al defensor judicial les causes d' inhabilitat, excuses i remoció de tutor i protutor, i, si escau, de la retribució. El defensor judicial ha de donar compte de la seva gestió al jutge, una vegada acabada.

TÍTOL SISÈ

LA GUARDA DE FET

Article 91

El guardador de fet és la persona física o jurídica que té acollit transitòriament un menor que ha estat desemparat per aquell qui té l'obligació de la seva custòdia o bé qualsevol altra persona que per raó de les seves circumstàncies personals necessita ésser sotmesa a una institució de guarda de la pròpia persona i dels seus béns.

Article 92

El guardador de fet ha d'actuar sempre en benefici del menor o del presumpte incapaç i ha d'assabentar del fet determinant de la guarda, i també de la situació de la seva persona i béns, el jutge o el Ministeri Fiscal.

Article 93

El jutge pot establir mitjans de control i vigilància tant de la persona com dels béns del menor o del presumpte incapaç sota guarda de fet.

Article 94

Els actes realitzats pel guardador de fet en interès del menor o del presumpte incapaç no poden ésser impugnats si redunden en utilitat d'aquests darrers.

Article 95

El guardador de fet té dret a ésser indemnitzat pels perjudicis que pateixi com a conseqüència de l'exercici de la guarda, sempre que no siguin per culpa seva. Els béns de la persona guardada estan expressament sotmesos a aquesta responsabilitat.

Article 96

1. La situació de guarda de fet s'acaba per desaparició de les causes que la van motivar o pel nomenament d'un càrrec tutelar.

2. En acabar la guarda de fet, el guardador ha de retre comptes al jutge de la seva gestió, la qual s'ha de limitar a la guarda de la persona i la conservació dels béns.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera

1. El Govern de la Generalitat ha de crear un òrgan d'assessorament i supervisió de les persones jurídiques sense ànim de lucre que tinguin atribuïda la tutela de menors o d'incapacitats d'acord amb el que estableix l'article 19.

2. A aquest efecte, les persones jurídiques a qui es refereix l'apartat 1 han de notificar a l'òrgan d'assessorament i supervisió de l'Administració de la Generalitat llur nomenament i cessament com a tutors en el termini de quinze dies des de l'aprovació de l'inventari inicial i des del rendiment del compte final, respectivament.

Segona

Les referències fetes als pares en els articles 7, 8 i 11 al testador en l'article 9 s'han d'entendre fetes també a les persones que facin ús de la facultat especificada per l'article 5.1, en previsió del cas d'esdevenir incapacitades.

Tercera

1. S'estableix un Registre de Tuteles i Autotuteles, en el qual s'inscriuen les delacions de les que han estat atorgades en ús de la facultat prevista per l'article 5.

2. Per tal de poder inscriure les delacions, i als efectes de la designació de tutor, els notaris que autoritzin escriptures en les quals es procedeix a la designació o la revocació de tutor, protutor o curador establerta per l'article 5, han d'adreçar un ofici al registre de Tuteles y Autotuteles indicant el nom, els cognoms, el domicili i el document d'identitat de l'atorgant i el lloc i la data de l'autorització i que en aquesta s'ha procedit a l'esmentada designació o

revocació, però sense indicar la identitat dels designats. El jutge competent ha de demanar una certificació de les inscripcions que puguin constar en el Registre de Tuteles i Autotuteles amb caràcter previ a la constitució del corresponent ofici protector i n'ha de donar compte al Ministeri Fiscal i a les altres parts que hagin comparegut.

-3 S'han de dictar per via reglamentària les normes relatives a l'organització, el funcionament i la publicitat del registre de Tuteles y Autotuteles.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

La tutela constituïda conformement a la legislació anterior es manté. Els seus titulars, pel que fa a l'exercici del càrrec, queden sotmesos a les disposicions d'aquesta Llei. Amb aquesta finalitat, el jutge ha d'exercir les funcions que aquesta Llei atribueix al protutor, mentre no acordi, ateses les circumstàncies del cas, nomenar un protutor.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertochi la facin complir.

Palau de la Generalitat, 30 de desembre de 1991

JORDI PUJOL

President de la Generalitat de Catalunya

AGUSTÍ BASSOLS I PARÉS

Conseller de Justícia

Advertiments: Aquest document no és un text oficial.

Per tant, tot i que la intenció del Projecte Norma Civil és oferir una informació exacta, no es garanteix que el contingut, validesa, efectivitat o vigència de la norma reproduïda siguin fiables absolutament. Per aquest motiu, es recomana als usuaris la consulta de les publicacions oficials corresponents (BOE, DOGC, etc.).

Aquesta norma apareix actualitzada a la pàgina web: <http://civil.udg.es/normacivil>

© [Projecte Norma Civil](#)

Àrea de Dret Civil
Facultat de Dret
Universitat de Girona
Campus Montilivi
E-17071
Girona